

het zich nog?

leeraar van-
(aan) werden
erkende be-
t dat de wel-

hoogleeraar
heeft, reeds
rdt gebroken.
dt, geschorst
lt het ook een
ning vanwege
rthianisme is
nder den voet
eens door ge-

aan de naar
noodig maakt,
ng" als hier-
an de V.U. is
poging als de

K. S.

DL.

a broeders en
ngen, namens
overgedragen,
e professoren-
de het tapijt
met gordijnen
, zware elken-
erzisch kleed,
en rector het
eurige ronde
elen met leer
Staats (Mar-
lames hadden
e bijeenkomst
tste gereform-
mee dus van
ard.

onlangs hier
betand (bijna
de Kerk van
Apeldoornsche
K. S.

inees, schreef
dat waar ge-
e percentages
gen zich heb-

wonder, als
mechanismen
abond destijds

eratische ad-
tactiek) een
dien kring
lijk te behan-
andere vuren

nkort in onze
K. S.

chouder;
i Wonder-
ader der
voort met zich
le harten van
e alzo toege-
e kerk brengt

rk en belofte
motieven van
schriftuurlijk
en krachtig
levend belof-
eïdende, kort-
kerk. Het is
racht, de voe-
van de kerk.

kracht be-
n de kerk is
st een tegen-
afzonderlijke
enkel opzicht
Kerk als tota-
is maar niet
d voor hoofd.

geldt bij hem

a ABRAHAM,
in ouden dag,
en, ten onder-
ie CHRISTUS.

n onderscheid
praedestineer-

DE ZWARTE LIJST.

We gaan verder met ons droevig relaas: het verbieden van de sacramenten aan trouwe geloovigen in den kerkstrijd na 1942.

Te Garljp zonden de hulpprediker B. Jongeling en zr A. T. Jongeling-v. d. Kaaden in Sept. 1944 een bezwaarschrift aan den kerkeraad, waarin werd opgewekt tot vrijmaking. Het slot bevatte o.m. het volgende: „Te meer dringen wij daarop aan waar binnenkort het H. Avondmaal zal worden gevierd. Daar kunt gij, indien gij U niet vrijmaakt van de bovenbedoelde binding, niet toelaten hen, die zich niet verplicht achten het er voor te houden dat alle kinderen der geloovigen wedergeboren zijn..... waartoe wij onszelf rekenen”.

Op dit schrijven volgde voor beide ondertekenaars afhouding van het H. Avondmaal wegens aanwezigheid van de begeerte tot scheurmaking. Een deputatie van den kerkeraad liet weten, dat z.i. het doen van dezen oproep tot vrijmaking en het uitspreken van den wensch daartoe reeds als scheurmakerij moest worden aangemerkt.

Ook te Nieuw-Lekkerland ontzag men zich niet, de tafel des Heeren te verbieden aan trouwe kerkleden. In April 1945 werd aan ouderling C. Verhoek en diaken G. A. Versluis meegedeeld, dat het gewenscht was, dat zij zich van het H. Avondmaal onthielden.

In Oenkerk werd br B. D. Elzinga eveneens van het Avondmaal geweerd, omdat hij weigerde te beloven, „voortaan geen propaganda meer te zullen voeren” (d.w.z. geen bezwaarschriften meer te verspreiden), en tevens weigerde, een brief met bezwaren, aan den kerkeraad gericht, in te trekken. Dit gebeurde in Juni 1945.

Een dergelijk geval deed zich voor te Hoogeveen. Daar werden vijf gemeentelieden van het Avondmaal afgehouden, omdat zij bezwaarschriften bleven verspreiden. Dit werd hun als volgt meegedeeld:

„De Kerkeraad ziet zich tot zijn leedwezen genoodzaakt U den toegang tot het H.A. te ontfangen, omdat U niet wilt ophouden met het voeren van actie die op kerkcheuring moet uitloopen”.

Zoo luidt althans het bericht van 19 April 1945 aan br E. Bork. Aan de anderen (S. de Jong, M. Westerveen, zr J. Meijer, zr E. Hofsteege) is vermoedelijk een gelijkkluidende mededeeling gezonden.

Te Hillegersberg-Straatweg werd een vergadering gehouden, waarin een aantal gemeentelieden gemeenschappelijk een schrijven van vrijmaking ondertekenden. Na afloop daarvan deelden de ouderlingen aan br P. Rooze mee, dat hij van het H. Avondmaal werd geweerd (Maart 1945).

In Almelo is diaken J. Hagens door den kerkeraad voorloopig geschorst op 3 Maart 1945. Het vonnis vermeldt, „dat de kerkeraad zich tot zijn leedwezen genoodzaakt ziet U VOORLOOPIG te schorsen in het ambt van diaken en U het gebruik van het Heilig Avondmaal op Zondag 4 Maart te ontfangen op grond van art. 79 en 80 van de K.O. en het formulier van het H.A.” (let op dat laatste!). Grond: het feit, dat br Hagens „de actie tegen de synode” voortzette.

den; zou het geloof of het ongeloof doen. Het genadeverbond wierp het gansche zaad ABRAHAM de geheele kerk, van de baarmoeder af op CHRISTUS. Het schonk CHRISTUS aan de geheele kerk, en de geheele kerk schonk het aan CHRISTUS”.⁴⁾

Alle gedoopte kinderen der kerk „zijn toegewijd aan den Heer; zij behoren niet meer tot de wereld, niet meer tot het werkverbond. Zij zijn van hunne geboorte af, opgenomen in het verbond der genade en geworpen op CHRISTUS, om in Hem en in Zijn dood en opstanding, waarin hun een aandeel in den doop verzegeld is, hun heil te zoeken”.⁵⁾

Wanneer Wormser het doopsformulier bespreekt roept hij bijna juichend uit: „Men ziet dus dat de leer der Gereformeerde Kerk bij uitnemendheid ruim en mild is; en dat de geest van uitsluiting en bekrompenheid, waar die ook heerschen moge, aan haar ten eenemale vreemd is.

Zij plaatst al de gedoopten, zonder onderscheid, op den grondslag van overvloedige genade, en in volstrekte verbondsbetrekking met den Drieënnigen God”.⁶⁾

Alle kinderen der geloovigen zijn „teedere ranken in CHRISTUS. Of zij in Hem zullen blijven, of zij vrucht zullen dragen, weten wij niet; God weet het, die alle dingen bestuurt naar den raad van Zijnen wil. Aanvankelijk verheugen wij ons, dat de Heilige Geest hen, in onderscheiding van zoo vele miljoenen kinderen van Joden en Heidenen, als ranken in CHRISTUS heeft ingelijfd door den doop. Wat is betamelijker dan met de Gereformeerde kerk te bidden,

⁴⁾ Idem, p. 105 — 100 (de eerste alinea van dit citaat is in de editie-Schep weggelaten).

⁵⁾ Idem, p. 43 — 34. ⁶⁾ Idem, p. 53 — 42.

III.

Ook te Drachten heeft afhouding van het H. Avondmaal plaats gehad. Ongeveer eind Mei 1945 verzochten een aantal gemeentelieden schriftelijk aan den kerkeraad, om scheuring in de gemeente te voorkomen, dat zij zich vrijmaakten van de onjuiste synodebesluiten. Aanvankelijk stonden er een tachtig handteekeningen onder dit schrijven. Een twintigtal wist men daarna te bewegen, hun handteekening terug te nemen. De overigen werden voor het meeren-deel van het Avondmaal geweerd, op een geheel willekeurige manier (sommigen wel, anderen niet).

In Sappemeer kwam de Avondmaalskweste eveneens aan de orde, doordat enkele gemeentelieden de acte van vrijmaking indienden, kort vóór den Avondmaalszondag. De kerkeraad zond hun een gelijkkluidend schrijven, waarin o.m. het volgende: „Nu u, als ondertekenaar van deze acte, naar ons door één Uwer werd meegedeeld, twee avonden van deze week door een onderlinge bijeenkomst verhinderd bent, ons te ontvangen, ziet de Kerkeraad zich tot een samenspreking vóór a.s. Zondag, waarop D.V. de Avondmaalsviering in het midden der gemeente zal plaats hebben, de mogelijkheid toegesloten..... In de door U ondertekende en ingediende acte leest de Kerkeraad, dat U in beginsel breken wilt met de Gereformeerde Kerk..... De Kerkeraad hoopt dat dit Uw bedoeling niet is, en wenscht alnog een samenspreking met U daarover te kunnen houden. Nu dat deze week niet meer mogelijk is, ziet de Kerkeraad tot zijn droefheid zich genoodzaakt U in deze omstandigheden den toegang tot het H. Avondmaal te ontfangen”.

„In deze omstandigheden” — dat wil dus zeggen: nu u een oproep tot vrijmaking aan den kerkeraad gericht hebt, moogt u met ons voorhands geen Avondmaal te vieren! Maar dit gebeurde nog in October 1944. De gecensureerden waren: D. Vegter en echtg., J. A. Mulder en echtg. en A. Elzinga en echtg.

Niet minder droevig was de houding van den kerkeraad te Naaldwijk. Daar diende br S. J. de Vries eveneens de acte van vrijmaking in, en woonde een kerkdienst bij in de vrijgemaakte kerk te Monster. Na een samenspreking, door den kerkeraad daarover met hem gehouden, en na gezamenlijk gebed deelde deze hem mee, dat de kerkeraad zich genoodzaakt zag hem „bij dezen stand van zaken” voorloopig van het H. Avondmaal af te houden; tevens werd hem de leiding van den Bijbelstudiekring verboden, totdat hij „tot inkeer zou komen”. Op zijn vraag, of dit van kerkeraadszijde het laatste woord was, werd geantwoord, dat de kerkeraad meende, niet anders te kunnen handelen. Nadat daarop door den gecensureerde een acte van afscheid was overhandigd, volgde later nog een schrijven van den ontrouwen kerkeraad, met o.a. deze passage:

„De in Uw schrijven opgesomde beschuldigingen kan de Kerkeraad niet aanvaarden, aangezien hij van een ander gevoelen is. Hij spreekt den wensch uit, dat gij van deze z.i. verkeerden weg moogt terugkeeren” (4 Jan. 1945).

We vervolgen de lijst met Zaandijk, waar drie broeders van de tafel des Heeren werden afgehouden: R. Bakker, D. N. Beudeker, A. van de Wetering. Dit gebeurde in September 1945.

Voordien was reeds in Hilversum hetzelfde gebeurd. Daar werden de brs K. Breedijk, J. Kok, C.

dat God deze rankjes verder onder Zijne bescherming wil nemen; hen door Zijnen Heiligen Geest altijd wil regeren; geven wil, dat zij nu ook geen tegenstrijdige en schadelijke, maar eene christelijke en godzalige opkweeking genieten mogen, opdat deze teedere rankjes, CHRISTUS pas ingeënt, maar nog niet in Hem geworteld, nu toch ook in den Heere JEZUS CHRISTUS mogen wassen en toenemen; geen dorre, maar levende ranken mogen zijn, en dit bewijzen mogen door het geloof en de erkerkenis van de vaderlijke goedheid en barmhartigheid die Hij hun en ons allen (de kerk) bewezen heeft, door CHRISTUS aan ons en ons aan CHRISTUS te schenken?”⁷⁾

DE DOOP IS EEN ZEGEL DER VERBONDSBELOFTE.

De doop is evenals de besnijdenis een teeken en zegel van het genadeverbond.⁸⁾ Door het sacrament van den doop worden „de waarheid en getrouwheid Gods in Zijne beloften, welke door het Woord geopenbaard worden, verzegeld, opdat de zondaar in zijne toenaderingen tot den Heere, een vasten grond van vertrouwen zal hebben”.⁹⁾ Maar — Wormser wijst daarop met groote kracht — de doop „verzegt niet de belofte volstrekt, maar de belofte als verbond, dat twee deelen heeft. Dezelve verzegt wat God is voor degenen, die in Hem gelooven, die op Hem vertrouwen”.¹⁰⁾ Van een „absolute belofte” waar onze synodale broeders zoo druk mee in de weer zijn moet Wormser niets hebben. De doop geeft en verzegt den doopeling, die aan „alle ellendigheid,

⁷⁾ Idem, p. 108/9 — 104.

⁸⁾ Idem, p. 26, 28, 43, 45 enz. — 21, 24, 34, 36 enz.

⁹⁾ Bijdrage, p. 34. ¹⁰⁾ Idem, p. 34.

P. Plooy en J. H. Veldman van het Avondmaal geweerd in April 1945. Grond? Zij hadden gewaagd, een door hen tot den kerkeraad gericht bezwaarschrift tevens te verspreiden in de gemeente. Het is de moeite waard, iets te citeeren van wat de ontrouwe kerkeraad daarover aan hen schreef:

„..... inplaats van naar deze erkenning Uw bezwaar te richten tot den kerkeraad, richt U het blijkens het postscriptum van Uw schrijven aanstonds mede aan alle gemeentelieden. Dit kan niet anders beschouwd worden dan als een blijk van volstrekt wantrouwen in denzelfden kerkeraad en als een poging om het hem door Christus in de gemeente gegeven gezag af te breken. U wacht het antwoord van den kerkeraad niet af en bewandelt niet de geordenen en noodzakelijken kerkelijken weg. Dus moet de kerkeraad wel oordeelen, dat U daardoor bent getreden op den weg van het aanrichten van tweedracht in Jezus' kerk. In Jezus' kerk, die wel niet uitsluitend in zijn Gereformeerde kerken in Nederland, maar die toch ook daarin zich openbaart; en wel wat haar belijdenis en kerkinrichting aangaat zich zuiver openbaart.

Waarde broeder, wat smart dit Uw broeders, die de kerkeraad uitmaken. Maar meer: wat zondigt ge daarmee tegen Jezus Christus. U legt daarmee een aanstoot in den weg van Jezus' volk.

Het is ons innig begeeren, dat des Heeren Geest U daarvoor het oog opene en U van dezen weg terug doe keeren. Zoolang U dit laatste niet doet, hebt U een breuk met Jezus' kerk — in het openbaar. Daarom moet de kerkeraad U afhouden van Jezus' Avondmaal, tot welke afhouding hij dan ook besloot, hetgeen hij U bij dezen mededeelt.

De kerkeraad bidt den Heere om Zijn zegen over deze censuur. Dit bidt hij in het geloof, dat de Heere U los kan maken van gedachten, die U wellicht reeds lang bezig houden, en van verbanden van medebewoorden, waarin ge misschien reeds lang leeft, maar welke gedachten en verbanden U niet op dezen weg zullen kunnen houden, wanneer de Heere zelf U terugbrengt tot den weg van Zijn Woord en kerk”.

Dit is toch wel een zeldzaam typeerend staaltje van den ongereformeerden gedachtengang, die onze kerken was gaan overheerschen! Rondweg maar spreken over den weg van het Woord en de kerk, rondweg beschuldigen van kerkbreuk, rondweg de pluriformiteitstheorie naar voren brengen en op grond daarvan (o wonder!) de Avondmaalstafel sluiten voor broeders, die ernst maken met het Woord en de belijdenis van Jezus Christus..... omdat zij zoogenaamd den kerkelijken weg niet bewandelden. Alsof dat publicatieverbod niet alleen gold bij bezwaren tegen de drie Formulieren van Eenigheid, maar bij elk bezwaar over elk willekeurig synodebesluit — zelfs al zou dat in strijd komen met de drie Formulieren! Waar haalt men die menselijke wijsheid toch vandaan? En hoe durft men dat voor te stellen als den geopenbaarden wil van den dierbaren Heiland?

L. DOEKES.

CANDIDAATS-EXAMEN.

Geslaagd voor het Candidaats-examen de heeren:

J. Kok, Fabritiuslaan 45, Hilversum.

P. Plaatsman, Spoorlaan 31, Nunspeet.

ja (aan) de verdoemenis onderworpen is, het regt om in den Heere te mogen gelooven, op Hem te mogen vertrouwen, met de belofte dat het niet beschaamd uitkomen zal”.¹¹⁾

Het op deze wijze in 1837 geformuleerde thema wordt dan in 1851 bijna fugatisch uitgewerkt.

De belofte, zoo hoorden we Wormser reeds betoogen, omvat de volkomen zaligheid. De doopelingen ontvangen in hun doop de betuiging, verzegeling en verzekering van „eene volkomene verlossing en zaligheid”. En deze betuiging, verzegeling en verzekering ontvangen „allen die gedoopt worden”. Volgens de leer van de Gereformeerde Kerk hebben de Vader, de Zoon en de Heilige Geest aan alle doopelingen „eene overvloedige volheid van genade en de afwassing der zonden door JEZUS CHRISTUS betuigd, verzekerd en verzegeld; — van die doopsverzegeling mag niets worden afgedaan”.¹²⁾

Maar deze immer waarachtige verzegeling van de heel de zaligheid omvattende belofte mag geen seconde worden losgemaakt van de nieuwe gehoorzaamheid waartoe de eene en ondeelbare doop met volstrekten ernst vermaant en verplicht.

God plaatst n.l. zeer zeker alle menschen die Hij doopt „op de meest volledige wijze op den grondslag van alle mogelijke genade”.¹³⁾ Ze worden in hun doop allen „aan alle zijden met de verzekeringen van Gods

¹¹⁾ Idem, p. 34. Men vindt dezen zelfden kijk op den doop bij Dr S. Grefjdanus, zie b.v.: De synodale vrede van 1905 verboden, p. 14. „God heeft den doop gegeven tot geloofssterking. Daarmee vordert God van elk dien hij doopen doet, geloof. En Hij bevoorrecht dezen met dien doop om te mogen gelooven, n.l. dat God zijn God is en hij Gods kind”.

¹²⁾ De Kinderdoop, p. 52 — 41. ¹³⁾ Idem, p. 36 — 29.